

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Gezondheidsraad
T.a.v. de heer prof. dr. B.J. Kullberg
Postbus 16052
2500 BB DEN HAAG

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
zorg
Team-A

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Datum **13 MEI 2024**
Betreft Adviesaanvraag GR Transgenderzorg

Geachte heer Kullberg,

Recent zijn door de Tweede Kamer twee moties aangenomen m.b.t. Transgenderzorg, die vragen om meer onderzoek rondom transgenderzorg, te weten: 1. de motie Van Dijk (SGP) die de regering verzoekt om advies te vragen aan de Gezondheidsraad in hoeverre de huidige benadering van genderbevestigende behandelingen bij minderjarigen recht doet aan het geldende gezondheidsrechtelijke kader (TK 36410, nr. 89) en 2. de motie Hertzberger (NSC) die de regering verzoekt om onderzoek te laten doen naar de fysieke en mentale gezondheidsuitkomsten na behandeling met de «Dutch protocol»-methodiek en deze te vergelijken met cohorten patiënten in andere Europese landen, met een andere zorgstandaard (TK 31 016, nr. 370). Ook het internationale wetenschappelijke zorgdebat richt zich op dit moment op de vraag of een medisch genderbevestigend traject op jonge leeftijd veilig is ('do no harm'), of jongeren op jonge leeftijd zo'n beslissing kunnen nemen (of erop terugkomen, 'detransition') en of er voldoende bewijs voor de effectiviteit van vroeg medisch ingrijpen is. Ik verwijs u hiervoor ook naar eerdere Kamervragen rondom het onderwerp¹ en het onlangs verschenen CASS-report².

In de media verschijnen er regelmatig artikelen (en uitzendingen van bijvoorbeeld Zembla³) over de behandeling van kinderen in relatie tot het Dutch protocol. Tegelijkertijd is er media-aandacht voor de misinformatie die rondgaat in de politiek en maatschappij over de transgenderzorg.⁴ Ook vanuit de Tweede Kamer

¹

Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, Ahangsel nr. 3984
Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, Ahangsel nr. 2509
Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, Ahangsel nr. 2565
Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, Ahangsel nr. 598
Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, Ahangsel nr. 2597
Tweede Kamer, vergaderjaar 2022–2023, Ahangsel nr. 3618

² <https://cass.independent-review.uk/home/publications/final-report/>

³ [Het transgenderprotocol - Zembla - BNNVARA](#)

⁴ [Nee, er is geen enkel bewijs dat transgender zijn 'sociaal besmettelijk' is, toch blijft dat idee rondzingen | KRO-NCRV](#)

Kenmerk
3808755-1064640-CZ

Kenmerk afzender

Bijlage(n)

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

ligt veel focus op de wetenschappelijke basis voor de transgenderzorg in Nederland, specifiek de zorg voor minderjarigen.

Ook het internationale wetenschappelijke zorgdebat richt zich op dit moment op de vraag of een medisch genderbevestigend traject op jonge leeftijd veilig is (do no harm), of jongeren op jonge leeftijd zo'n beslissing kunnen nemen (of erop terugkomen, detransition) en of er voldoende evidence voor de effectiviteit van vroeg medisch ingrijpen is.

Gezien bovenstaande verzoeken vanuit de Kamer wil ik u vragen mij te adviseren.

Adviesaanvraag

Ik verzoek u om mij te adviseren over het gebruik van de 'Dutch-protocol' methodiek. Ik vraag u daarbij in elk geval de volgende aspecten aan de orde te stellen:

- Past de richtlijn transgenderzorg Somatisch in het licht van de wetenschappelijke onderbouwing binnen het gezondheidsrechtelijke kader?
- Kunt u bijdragen aan inzicht in de fysieke en mentale gezondheidsuitkomsten na behandeling met de «Dutch protocol»-methodiek?
- Kunt u daarin meenemen welke informatie beschikbaar is over spijtoptanten?
- En kunt u deze vergelijken met cohorten transgender personen in andere Europese landen, met een andere zorgstandaard/ richtlijn?

Het kabinet vindt het belangrijk dat beleid niet alleen gericht is op (medische) mogelijkheden binnen het systeem rondom transgenderzorg, maar juist ook op de maatschappelijke acceptatie van transgender personen. Uiteraard mag de diversiteit in de samenleving aan inzichten en meningen over genderdiversiteit blijven bestaan. Het is echter van groot belang op een respectvolle en menselijke wijze het gesprek te voeren, op basis van geldende wetenschappelijke inzichten en met als uitgangspunt dat genderdiversiteit bestaansrecht heeft in de maatschappij. Daarbij dient er oog te zijn voor het feit dat deze personen zich in een uiterst kwetsbare positie bevinden. Medische zorg is in een aantal gevallen dringend noodzakelijk en het is van belang dat heel goed gekeken wordt naar de voorwaarden voor deze zorg.

Verder is het uitgangspunt dat de overheid zich niet inhoudelijk bemoeit met de manier waarop zorgverleners goede zorg beschrijven als het om medisch inhoudelijke afwegingen gaat. Het is aan veldpartijen om gezamenlijk, in richtlijnen (professionele standaard of kwaliteitsstandaard), invulling te geven aan de vraag wat goede zorg is. Ik vraag u bovenstaande mee te nemen in uw advisering.

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
zorg
Team-A

Kenmerk
3808755-1064640-CZ

Ik verzoek u dit onderwerp nog in 2024 in behandeling te nemen. Er is besloten om hier extra budget voor vrij te maken. Ik ga uit van een bedrag van maximaal €175.000,-.

Ik ben ervan overtuigd dat uw advies een bijdrage zal leveren aan de transgenderzorg.

Hoogachtend,

de minister van Medische Zorg,

Pia Dijkstra

**Directoraat Generaal
Curatieve Zorg**
Programmadirectie Covid
zorg
Team-A

Kenmerk
3808755-1064640-CZ